

KALEJDOSKOP TŁUMACZEŃ I OCALENIE OD ZAPOMNIENIA RECENZJA ANTOLOGII TŁUMACZEŃ *OD AMERYKI DO ROSJI*

Karolina Katarzyna Byszewska

Uniwersytet w Siedlcach
kb83887@stud.uph.edu.pl

Streszczenie: W prezentowanym szkicu recenzyjnym dokonano oceny nowych przekładów (prze-
de wszystkim na język polski) wybranych tekstów znanych twórców literatury (m.in. M. Twain,
A. Czechow, O. Wilde). W ocenie recenzentki *Od Ameryki do Rosji* (2021) to antologia wartościowa,
która ukazuje żywe zainteresowanie młodej generacji filologów twórcami ważnymi dla literatury
światowej.

Słowa kluczowe: antologia, literatura światowa, przekład literacki, recenzja

A KALEIDOSCOPE OF TRANSLATIONS AND RESCUE FROM FORGETFULNESS A REVIEW OF THE ANTHOLOGY OF TRANSLATIONS *OD AMERYKI DO ROSJI*

Summary: The presented review outline evaluates new translations (mainly into Polish) of se-
lected texts by famous literary authors (including M. Twain, A. Chekhov, O. Wilde). In the review-
er's opinion, *Od Ameryki do Rosji* (2021) is a valuable anthology that shows the keen interest of
the young generation of philologists in creators important to world literature.

Keywords: anthology, world literature, literary translation, review

Oceniając antologię, której celem jest pomoc początkującym tłumaczom w po-
znaniu realiów ich pracy, wypadałoby znać oryginały zamieszczonych tam opowiadań.
Trudno byłoby jednak przeczytać zarówno Marka Twaina, jak i Antona Czechowa
w oryginale. Sprawa tym bardziej się komplikuje, kiedy przedmiotem zainteresowania
jest literatura wcześniejszych epok wraz ze wszystkimi zmianami języka. Doskonale
wypadałoby znać słownictwo obce, ale kto ma czas, aby zgłębiać wszystkie tajemnice
lingwistyczne, w tym także zawiłe kwestie gramatyki historycznej? O wiele łatwiej jest
łatwiej sięgnąć po tłumaczenie, a potem odłożyć książkę na półkę, zamiast zastanawiać
się, czy tłumacz poradził sobie z oddaniem realiów przeszłości.

Z pomocą przychodzą studentki filologii polskiej siedleckiego uniwersyte-
tu, które łącznie dokonały przekładów jedenastu wybranych przez siebie opowiadań

finalnie wydanych w roku 2021 przez Laboratorium Literatury IKR[i]BL. Tłumaczki poradziły sobie z tym zadaniem bardzo dobrze.

W antologii *Od Ameryki do Rosji* wybrano na warsztat opowiadania takich autorów angielskojęzycznych jak Oscar Wilde, Mark Twain czy nawet James Joyce (tutaj koordynatorka projektu zdecydowała się na przekład rosyjskojęzyczny), ale także wielu rosyjskojęzycznych, w tym Antoniego Czechowa, Michaiła Bułhakowa oraz dwóch Aleksandrów – Grina i Bielajewa.

Jednak najciekawszym aspektem antologii jest możliwość przyjrzenia się pracy tłumacza oraz różnym jej stylom. Bezsprzecznie najwięcej nauczyć się można, biorąc za przykład dwa różne tłumaczenia opowiadania *Słowik i róża*, którego autorem jest Oscar Wilde. Widocznie, podczas tworzenia przekładów, należy zadać sobie szereg pytań. Czy przystosować tekst do języka, na który jest tłumaczony, czy jednak zachować – w pewnym stopniu – oryginalny zapis?

Niejedną próbę zmierzenia się zarówno z tą kwestią, jak i z wieloma innymi pytaniami zaobserwować można chociażby w przedmowach do przekładów napisanych przez same autorki. Fragmenty te, niektóre krótsze, a inne nieco dłuższe, są bardzo osobiste. Studentki otwarcie mówią w nich o swoich lękach związanych z tłumaczeniem, podobnie jak i o wątpliwościach, z którymi się mierzyły podczas pracy z tekstem – stanowi to doskonale uzupełnienie całej antologii.

Obu tłumaczkom, jak się okazało, największy problem sprawiło odmienienie nazwiska irlandzkiego pisarza. Pomimo tego małego, aczkolwiek trochę rozprasającego błędu, oba opowiadania prezentują się dobrze. Przekład pierwszy, dokonany przez Adriannę Parapurę, charakteryzuje się typowym, upowszechnionym w Polsce zapisem dialogów, który rozpoczyna się pauzą dialogową. Tłumaczenie kolejne, tym razem przygotowane przez Julię Skulską, rozpoznać można po anglosaskim podejściu, rozpoczynającym wypowiedź od cudzysłowu – czyli czymś na wzór naszej mowy zależnej. Jedyną rzeczą, którą niekoniecznie można zaakceptować, to zapis słowa *ciemno-czerwona*, o wiele lepiej bowiem – w kontekście całości opowiadania – wyglądałoby, gdyby zostało zapisane bez myślnika.

Skoro zaś już o pewnych niedociągnięciach mowa, trzeba wspomnieć również o nadużyciu zaimków, a także o powtarzaniu osób gramatycznych czasowników w przekładzie opowiadania Marka Twaina dokonany przez Martę Kun – powtarzanie ich jest zazwyczaj niepotrzebne, w dodatku utrudnia także śledzenie akcji. A ta – jak wiadomo – jest niezwykle ciekawa oraz porywająca. Na szczęście po paru pierwszych zdaniach czytelnikowi udaje się odnaleźć właściwy rytm zaproponowany przez młodą autorkę tego tłumaczenia w polskiej wersji językowej.

Zdecydowaną większość przekładów obejmują opowiadania twórców rosyjskojęzycznych, wśród których najbardziej popularny jest Antoni Czechow – poświęcono mu aż cztery tłumaczenia. Ich autorkom udało się jednak oddać zwięzłość oraz rytmiczność jego prozy.

Niedociągnięcia takie jak używanie zaimków oraz osób gramatycznych, chociaż bywają problematyczne, można wybaczyć, jeżeli jest to pierwsza próba przekładów tak skomplikowanych tekstów. Zdecydowanym plusem antologii jest wybór niełatwych do translacji opowiadań, na jakie zdecydowały się studentki siedleckiej filologii polskiej. Jednak, co najważniejsze, poradziły sobie z zadaniem bardzo sprawnie. Warto przeczytać tak nowe, odświeżone przekłady klasycznej twórczości przełomu XIX i XX wieku.

Dane kontaktowe / Contact details:

Karolina Byszewska

Uniwersytet w Siedlcach

E-mail: kb83887@stud.uph.edu.pl